

1313

1. Beh. af Lovf. indeh. nogle Best. om Kommunernes Skolev. udenf. Bbhvn.

1314

den ærede sidste Taler, knytte et Par Bemærkninger til min Landsmand, det ærede Medlem fra Kjersteminde (N. Andersen). Jeg kunde høre, at det ærede Medlem har nydt godt af sin Theaterbillet. Men naar det ærede Medlem henviste mig til „Ambrosius“ i denne Forbindelse, vil jeg bede det ærede Medlem om at se „Ambrosius“ engang til; thi det ærede Medlem har kun opfattet den ene Side af Sagen. Det ærede Medlem mindede mig nemlig om, at i „Ambrosius“ konkurrerede Ejerenen Søren med Ambrosius til Degneembedet, og det vilde det ærede Medlem fremstille som noget Forførdeligt. Der kunde man se, hvorledes Tilstanden vilde blive, naar Befolkningen fik Indflydelse paa dette Forhold. Men deri regner det ærede Medlem feil. Det ærede Medlem maa ikke glemme, at man ogsaa ser i „Ambrosius“, at det, at Søren konkurrerede netop til denne Post, er begrundet deri, at hans Herskab, Naadighverren, Herremanden, har Kaldsret, og naar det ærede Medlem vil kaste en Anke over dette Forhold, ser han nok, at Anken rammer Datidens Godsøiere; thi ifølge Forordningen af 29de April 1740 var det Herremanden, der skulde lønne de Statskolelærere, som Christian VI havde faaet indsat ifølge den Forordning, han gav af 25de Januar 1739. Forøvrigt vil jeg bede det ærede Medlem, naar han omtaler Friskolerne her i Thinget, at han da vil gjøre det paa en noget anden Maade end den, han tillod sig igaar; thi det ærede Medlem kender kun Friskolen af Bagtalesens Vej. Det ærede Medlem har vist aldrig været inde i en Friskole og gjort sig bekendt med Undervisningen der. Det ærede Medlem skulde derfor ikke være saa højstet. (E. h. Nielsen: Han har hørt en Historie.) Jeg skal strax komme til Historien. Det ærede Medlem meddelte jo, at han havde hørt en Friskolelærer fortælle en Historie om User og Baner. Det var for Resten altsaa en Mytthe, men det har nu mindre at betyde, og det glæder mig, at, hvor daarligt det ærede Medlem end kan lide Friskolerne, har en Friskolelærers Ord dog saa megen Vægt for det ærede Medlem, at han kan huske dem efter 4—5 Aars Forløb. Men man maatte faae det Indtryk af det ærede Medlems Ord, at det var i en Friskole, at han havde hørt denne Historie. (N. Andersen: Det sagde jeg ikke.) Nei, det ærede Medlem sagde det ganske vist ikke, dog har et af Bladene i Dag refereret det; jeg skal sige, hvad det ærede Medlem sagde. Jeg er saa heldig at have Tidenden for mig (Afbrydelse af N. Andersen) — det ærede Medlem

skal ikke være saa urolig, han kan jo faae Ordet efter mig — og jeg vil med den ærede Formands Tilladelse oplæse det. Det ærede Medlem sagde: „Se, mine Herrer, naar man tænker sig, at Friskolen egentlig henter sit Lærestof fra saadanne Sagn og Myther og udvikler dem paa den Maade“, men det gjør Friskolelæreren netop ikke overfor Børnene. Friskolelæreren fortæller Egentlyrene og Sagnene, men han anvender dem ikke. Han fortæller kun Mythen og overlader til Børnene fiden at finde Anvendelsen i det virkelige Liv. Den Forklaring, som det ærede Medlem har hørt i 1875 af Mythen om User og Baner, er mig ikke ubekendt. Jeg var sammen med det ærede Medlem ved det nævnte Møde. Det var et politisk Møde. Det var i en Skaaltale, at den omtalte Friskolelærer tillod sig denne Omtale af Sagnet om User og Baner, og det forekommer mig dog virkelig ikke, at man derfor kan bebrejde Friskolens Anvendelse af Sagn og Myther, fordi en Friskolelærer i en Skaaltale tillader sig at lægge en Mytthe til Grund for den Anke, han ønsker at fremsætte. (Rofod: Han var vel drukken.) Nei, det var han ikke, jeg veed ikke, om det ærede Medlem for Bornholm pleier at være drukken, naar han kommer til Møder, men jeg forsiktrer, at denne Friskolelærer var det ikke. Dernæst ankede det ærede Medlem over, at Friskolen vilde indføre at tale Tynst, jeg tror ogsaa han spiede til, at skrive Tynst. Det har jeg ikke hørt, at Noget har gjort, men det er mig ikke ubekendt, at Friskolelærere have ved forskellige Leiligheder overfor Autoriteterne hævdet Børnenes naturlige Ret til ved Examen at maatte bruge det Bondemaal, de have lært i deres Hjem. Den Friskolelærer, som det ærede Medlem her sigtede til, er mig ogsaa vel bekendt, og jeg veed, at den Provst, i hvis Sogn han har sin Skole, har ved en Examen ligesom brugt Udømsord mod Friskolelæreren, fordi han lod Børnene, naar de fortalte bibelske Historier, fortælle dem med deres egne Ord. Jeg har en noget forskjellig Opfattelse fra den, det ærede Medlem for Kjersteminde har. Jeg tror ikke, at det er en Skam, at vi, der ere Bønder, tale vort jævne Sprog. Jeg tror, at det ærede Medlem for Kjersteminde tager feil, naar han mener, at Bønder have sig til Ansæelse derved, at de aflægge deres Sæder og Baner og deres Sprog. Jeg har nok hørt, at der var et Sted i Jylland, hvor man er gaaet saa vidt, at Bønderne komne sammen en Gang eller to om Ugen for at lære at tale fint, at tale efter en